

מסורת הש"ס

(א) חזון קטן: (ב) עין חסופה שבת טו: ד"ה דלמח וכו' (ג) נברות יט. לעיל י"ט, (ד) יב"ב טו: (ה) ד"ה יב"ב חמ"ד ד"ה (ו) עין גר"ף שבע"ט פ"י על וכו'.

הגהות הב"ח

(א) גמ' אלף להמיר שמועך אמר לפניו לא כן שאלתי כי אלף לא נלמד העולם אמר להם לא תמורו אמר למי: (ב) שם איך יוכלו לעמוד לא: (ג) שם דמית שבעין שם אי"ל אבא עמלא בתרובא אשכחתי: (ד) שם שם"ע דלוח ק"ה רפיך בדבריא יבדל ליה שלמא: (ה) שם"י בריש העמוד ז"ל ד"א בשם ויתבט דמכ"ב נמחק. זכר כי ראינו עומת על בני אלף לויט: (ו) ד"ה כרין כי תפלת חקוק סכ"ד: (ז) ד"ה פ"ר כי ועשה עליו סמיכה והיאלו: (ח) ד"ה אלמלא כי ואלס גדול אהא ומפשה של גשמים זידו של אליהו גרסינן: (ט) אלמלא שם שמים מחלל. בתמיה. (י) שאליהו נשבע חי ה' אם יהיה דברים האלה על ומטר כי אם לפי דברי (מלכים א' ח) ואמת נשבע שחין אמה זו עד שירדו גשמים: **נמלא שם שמים מחלל על ידך.** דזה או זה צל לדי שבעת שוא: **מסחטא.** לשון חטא כלומר (ג) הוא הולך

הגהות הגר"א

[א] נברא גורני עלין נדור. י"ב ואל עור אלף:

לעוי רש"י

בולייץ. פטירות.

מוסף רש"י

ובלילי רבעיות. שבתות. סה"ס מלויין צמחיה (דברים י"א ד). אלמלא חוני אהר. שאל שם גנולא גנולה ומשניות (ברכות טו). גורני עלין גידוי. לפי שהמיר ויש המוקט על ספק גשמים לא כן שאלתי כמה עמים (סו). או חברותא או מיתותא. אם אין לאלס חוה"ס נוח לו שמונת (ב"ב טו).

סדר תעניות אלו פרק שלישי תענית

בג.

תורה אור השלם

1. עונותיכם הטו אלה ותשאוטיכם מניע הטוב מכם: ידמיהו ה כה
2. על משמרתני אעמדה ואתיצבה על מצור ואצפה לראות מה ידבר בי ומה אשיב על תוכתי: חקוק ב א
3. ישמח אביך ואמך ותגל יולדתיך:
4. ותגור אומר ויקם לך ועל דרכיך נגה אור: איוב כב כח
5. כי השפילו ותאמר גדה ושח עיני ישעי: איוב כב טט
6. שיר הפעולות שבוש יי קת שיבת ציון הימיני

רבינו חננאל

בעתם בלילי ד' ובלילי ז' וכן היו בימי שמעון בן שטח, עד שנעשו חזיטין שטח, ככליות ושעורים כויתים ועדשים כדנינים, וצדור מהם דוגמה לדורות ההרועים כמה החטא גורם, שנאמר ותחטאתים מניע הטוב מכם. וכן מציוו בבנין בית המקדש, ירדו גשמים בלילות, ולמחר נשבה הרוח ונתפורו העבים ורחה השמש והשיכמו כל אחד ואחד למהאכתן, להרועי שמיאלת שמים בדיהם. תנו רבנן פעם אחת יצא רוב אור ולא ירדו גשמים שלחו לחוני המעגל להתפלל התפלל ולא ירדו גשמים כו'. מפשה דחוני המעגל דגם שבעים שנה זכר, ומעשה דאבא חלקיה בר בריה דחוני המעגל דאצטרף לעמא למיטרא, ושדורו רבנן לוותיה ואשכחיה רבנן דקא רפיך בדבריא יחבר ליה שלמא כו'.

רבינו גרשום

בלילי רבעיות. שאין בני אדם מצויים לחזק מפני אגרת בת מחלת. אם נמחת. נחכסה. צריך אתה להתנדות. שמיטת דברים כלפי מעלה. ת"ר פעם אחת וכו'. היינו (פ"ט) [פ"א] עצמו דמתניתין. עג עגה. (ו) צד צורה. ראינו ולא נמות. בחימא. בשביל שראינוך לא נמות. שאלו היו שנים כשני אליהו. שאין מפתחות של מטר ביד הקב"ה. לא נמצא שם שמים מתחלל. שנמצאת מחלל את שבעתו. משיגותא. סלע. רמכי. ולדות. יא. הברא. שיהא לו חבר טוב שנוהג לו כבוד.

ומוטא: לשם הגויס. סנהדרין: דור שהיה אלף מרוב זכר שלא ירדו גשמים: הושעם כחפלתך. מן המיתה שהצלת עליהם שזבע: של אוסו לדיק. חוני המעגל היה מלמעט על המקרא הזה: שיר המעלות. לשון עילוי: היינו כחולמים. כחלוס נדמה גלות צבל שהיה שבעים שנה: שבעין שני בחלמא. צמחיה מי איתא דנייס שבעין שנין בחלמיה (ס) ויש אדם ישן שבעים שנה זשינה אחת: עד שבעין שנין. לא טעין פירא בטעינא קמייתא: (ס) יחי. חוני המעגל וקא כריך רפתא: הכי גרסי' **אנא עמלא בתרובא אשכחתי כי היכי דסתלי לי אהפיה אנא נמי אישפיל לבראי: אהדרא ליה משוניתא.** עלתה סביבותיו שן סלע: **ואיכסי מעינא דאינשי.** ולא אשכחיהו הסס: **רמכי רמכי.** וולדי וולדות צללו השנים דנייס. מעוברת זכר היתה וזכר וזכר עליה והולידו: **אמר להו.** שאל להון ננו של חוני המעגל קייס הוא: **ספירנא לן סך שמעתסא.** מונגה לנו שמועה זו כאליו למדונה בחייו של חוני המעגל שהיה מפרקה לנו ומגיה לנו יפה יפה: **או חכרותא או מיוסותא.** ולא גרסינן הכא כחכרי דליוז אלף צצבא בתרא (ד' טו): **גבי מעשה דליוז אם אין חכירי של לו אלס ונהיגין צו כבוד ככתמילה נוח לו שימות.** (א) אי נמי משום (ב) הן צרינו לא כחזו כספרינו: **רפיך צדבנא.** עודר צדסה: **לא**

גשמי בורות שיחין ומערות ירדו בזעף עד שכל טפה וטפה כמלא פי חבית ושיערו חכמים שאין טפה פחותה מלוג אמרו לו תלמידיו רבי ראינוך ולא נמות כמדומין אנו שאין גשמים יורדין אלא לאבד העולם אמר לפניו לא כך שאלתי אלא גשמי רצון ברכה ונדבה ירדו כתיקנן עד שעלו כל העם להר הבית מפני הגשמים אמרו לו רבי כשם שהתפללת שירדו כך התפלל וילכו להם אמר להם כך מקובלני שאין מתפללין על רוב הטובה אעפ"כ הביאו לי פר הודאה הביאו לו פר הודאה סמך שתי ידיו עליו ואמר לפניו רבש"ע עמד ישראל שהוצאת ממצרים אינן יכולין (ג) לא ברוב טובה ולא ברוב פורענות כעסת עליהם אינן יכולין לעמוד ועמודי עליהם טובה וזרחת החמה ויצאו העם לשדה והביאו להם כמהין ופטירות (ד) שלח לו שמעון בן שטח אלמלא חוני אתה גורני עלך גידוי (א) שאילו שנים כשני אליהו שמפתחות גשמים בידו של אליהו לא נמצא שם שמים מתחלל על ידך אבל מה אעשה לך שאתה מתחטא לפני המקום ועושה לך רצונך כבן שמתחטא על אביו ועושה לו רצונו ואומר לו אבא הולכיני לרחצני בחמין שטפני בצונן תן לי אגוזים שקדים אפרסקים ורמונים ונותן לו ועלך הכתוב אומר (ב) ישמח אביך ואמך ותגל יולדתיך תנו רבנן מה שלחו בני לשכת הגזית לחוני המעגל (ד) ותגור אומר ויקם לך ועל דרכיך נגה אור ותגור אומר אתה גורת מלמטה והקדוש ברוך הוא מקיים מאמרך מלמעלה ועל דרכיך נגה אור דור שהיה אפל הארת בתפלתך (ה) כי השפילו ותאמר גוה דור שהיה שפל הגבהתו בתפלתך ושח עינים וישע דור ששח בעונו הושעתו בתפלתך ימלט אי נקי דור שלא היה נקי מלמטו בתפלתך ונמלט כבוד כפיך מלמטו במעשה ידך הברורין אמר ר' יוחנן כל ימיו של אותו צדיק היה מצטער על מקרא זה (ו) שיר המעלות בשוב ה' את שיבת ציון היינו כחולמים אמר מי איכא דנייס שבעין שנין בחלמא יומא חד הוה אזל באורחא חזייה לההוא גברא דהוה נטע חרובא אמר ליה האי עד כמה שנין טעין אמר ליה עד שבעין שנין אמר ליה פשיטא לך דחיית שבעין שנין אמר ליה (א) האי [גברא] עלמא בחרובא אשכחתי כי היכי דשתלי לי אבהתי שתלי נמי לבראי יתיב קא כריך ריפתא אתא ליה שינתא נים אהדרא ליה משוניתא איכסי מעינא וניס שבעין שנין כי קם חזייה לההוא גברא דהוה קא מלקט מינייהו אמר ליה את הוא דשתלתיה א"ל בר בריה אנא אמר ליה שמע מינה דניימי שבעין שנין חזא לחמריה דאתילידיא ליה רמכי רמכי אזל לביתיה אמר להו בריה דחוני המעגל מי קיים אמרו ליה בריה ליתא בר בריה איתא אמר להו אנא חוני המעגל לא הימנוהו אזל לבית המדרש שמעיניהו לרבנן דקאמרי נהיין שמעתתין כבשני חוני המעגל דכי הוי עייל לבית מדרשא כל קושיא דהוו להו לרבנן הוה מפרק להו אמר להו אנא ניהו לא הימנוהו ולא עבדי ליה יקרא כדמבעי ליה חלש דעתיה בעי רחמי ומית אמר רבא היינו דאמרי אינשי או חברותא (ג) או מיתותא אבא חלקיה בר בריה דחוני המעגל הוה וכו' מצטרף לעמא למיטרא הוו משדרי רבנן לגביה ובעי רחמי ואתי מיטרא זימנא חדא איצטרף לעמא למיטרא שדור רבנן זוגא דרבנן לגביה למבעי רחמי דניתי מיטרא אזול לביתיה ולא אשכחיהו אזול בדברא ואשכחיהו דהוה קא רפיך (ז) יהבו ליה שלמא ולא

(א) **דכסי צעסא.** זהו צלילי רבעיות ובלילי שבתות דלזן טורח לצני אדם דאינס הולכין לדרכים צלילי רבעיות מפני אגרת בת מחלת כספקים (ד' ק"ב): **שן מלינו.** כלומר ושמה תלמד אין סיפק צגשמים של צ' לילות בשבת מלינו צימי שמעון צן שטח כו' וזכרו. קשרו ואלארו: **הורדום.** סתר צנין לערלא וצנה צנין יפה ממנו צצ"ב (ד' ד): **עוגה.** שורה עגולה כמו עוגה שהיא עגולה: **כדרך שעשה חקוק.** כדמפרש בתרגום של תפלת חקוק (ו) על משמרתני אעמדה כמין בית האסורים עשה וישב: **ראינוך ולא נמות.** נראה אומך ולא נמות צניסותא. השתדל שלא נמות כרעצ מפני עלירת גשמים: **פר הודאה.** להמדות עליו ועשה (ו) לו סמיכה והציאו שלמים. חוני צומן הצית היה: **כמהין ופטירות.** צולייץ צלע"ו שילאו מלחוח הגשמים וידעו צלע"ו שילאו מלחוח הגשמים וידעו כי של צרכה היו: **אלמלא חוני אסה.** ואדס גדול (ס): **לנדום.** שמונדין על כבוד הרב סהטיס דצריס ואמר לא כך שאלתי: **אלמלא היו שנים כשני אליהו.** גזירת עלירת גשמים: **ומפשה של גשמים זידו של אליהו גרסינן:** לא נמלא שם שמים מחלל. בתמיה. (י) שאליהו נשבע חי ה' אם יהיה דברים האלה על ומטר כי אם לפי דברי (מלכים א' ח) ואמת נשבע שחין אמה זו עד שירדו גשמים: **נמלא שם שמים מחלל על ידך.** דזה או זה צל לדי שבעת שוא: **מסחטא.** לשון חטא כלומר (ג) הוא הולך